

Det Nye Testamente om myndighed og autoritet i de ældste menigheder

I den ældste tid efter Jesu død har spørgsmålet om religiøs autoritet og myndighed været uklart i kristne kredse. Dog udvikles der gradvist en række forestillinger om, at Jesu disciple som udsendinge (apostle) viderefører Jesu gerninger som forkyndere af den kristne lære og som ledere af de menigheder, de grundlægger.

Denne udvikling ses i de nytestamentlige tekster. Idet apostlen Paulus på sine rejser forkyndte det kristne budskab blandt ikke-jøder (heraf tilnavnet "Hedningeapostelen"), grundlagde han flere kristne menigheder i bl.a. Syrien, Anatolien, Makedonien og Grækenland. Til disse menigheder skrev Paulus flere breve på græsk, hvori han vejledte dem både i trosspørgsmål, gudsdyrkelse, etik og menighedspleje. Paulus' breve indeholder således vigtige informationer angående de tidligste kristne, deres troslære, deres ritualer, deres menigheder og disses interne forhold. Det Nye Testamente indeholder tretten breve, der er blevet tilskrevet Paulus. Dog er det kun de syv af disse, der med sikkerhed kan regnes for autentiske Paulus-breve. De autentiske Paulus-breve (skrevet i perioden ca. 51-58) udgør de ældste skrifter i Det Nye Testamente. De nytestamentlige evangelier er forfattet i perioden ca. 70 - ca. 95 e.Kr. og afspejler de tidligste menigheders tro, lære og praksis. "Apostlenes Gerninger" er forfattet af den samme forfatter som Lukasevangeliet. De to skrifter forfatter er ukendt, men tilskrives ifølge den kristne tradition Lukas, som Paulus i sine breve omtaler som læge og sin medarbejder. "Apostlenes gerninger" dateres til omkring år 95 og indeholder en række beretninger om apostlene (udsendingene) – dvs. de første kristne missionærer, der efter Jesu død påtog sig udbredelsen af det kristne budskab. Det nye Testamente blev samlet omkring år 200 og gjort til kanon omkring år 400.

[Allerede på sin første missionsrejse (ca. år 44-46) var Paulus rejst igennem Galatien i det centrale Anatolien. Her havde han missioneret og oprettet kristne menigheder. Senere (ca. år 55) skrev han et brev til galaterne.] [Galaterbrevet, kapitel 1:] 1. Fra Paulus, apostel, ikke fra mennesker, ikke udsendt af et menneske, men af Jesus Kristus og Gud Fader, som oprejste ham fra de døde. [...]

15. Da Gud, der havde udset mig fra moders liv og kaldet mig ved sin nåde, besluttede 16. at åbenbare sin søn for mig, for at jeg skulle forkynde evangeliet om ham blandt hedningerne, rådførte jeg mig ikke først med nogen af kød og blod, 17. og jeg drog heller ikke op til Jerusalem til dem, der var apostle før mig, men drog til Arabien og vendte siden tilbage til Damaskus. 18. Dernæst, efter tre års forløb, drog jeg op til Jerusalem for at træffe Kefas, og jeg blev hos ham i fjorten dage; 19. men andre af apostlene så jeg ikke, kun Jakob, Herrens bror. 20. Jeg tager Gud til vidne på, at hvad jeg skriver her, ikke er løgn! 21. Dernæst tog jeg til Syrien og Kilikien. 22. Jeg var personlig ukendt for Kristi menigheder i Judæa; 23. de havde bare hørt om, at han, der før forfulgte os, nu forkynnder den tro, han tidligere ville udrydde, 24. og de priste Gud for mig.

[Kapitel 2:] 1. Dernæst, efter fjorten års forløb, drog jeg igen op til Jerusalem sammen med Barnabas og tog også Titus med. 2. Jeg rejste derop på grund af en åbenbaring, og jeg forelagde for dem, men særsomt for de ansete, det evangelium, jeg prædiker blandt hedningerne, så jeg ikke skulle løbe eller have løbet forgæves. 3. Men ikke engang Titus, der var med mig, og som er græker, blev tvunget til at lade sig omskære; 4. det krævede ellers nogle indsnegnede falske brødre, som havde listet sig ind for at udspejle den frihed, vi har i Kristus Jesus, og for at trælbinde

os. 5. Men dem gav vi ikke et øjeblik efter for og bøjede os ikke; for vi ville, at evangeliets sandhed skulle blive hos jer. 6. Og de, som anses for at være noget – hvad de engang var, er mig ligegyldigt, Gud gør ikke forskel på mennesker – mig pålagde de ansete intet nyt. 7. Tværtimod, da de så, at Gud har betroet mig evangeliet for de uomskårne, ligesom Peter for de omskårne 8. –
5 for han, der har givet Peter kraft til at være apostel blandt de omskårne, har også givet mig kraft til at være det blandt hedningerne 9. – og da de forstod, hvilken nåde der var givet mig, gav Jakob og Kefas og Johannes, som anses for at være søjler, mig og Barnabas håndslag på den aftale, at vi skulle gå til hedningerne, og de til jøderne. 10. Kun skulle vi huske på deres fattige, hvad jeg netop har bestræbt mig for at gøre.

10

[Evangelierne fortællinger om udvælgelsen af disciplene og den bemyndigelse, Jesus gav dem, var vigtige for de ældste menigheds opfattelse af religiøs autoritet.] [Markusevangeliet, kapitel 3:]

13. Jesus gik op på bjerget og kaldte dem til sig, som han selv ville, og de kom hen til ham. 14. Han valgte tolv, som han kaldte apostle, for at de skulle være sammen med ham, og for at han kunne sende dem ud for at prædike 15. og have magt til at uddrive dæmoner. 16. Han valgte de tolv: Simon, som han gav tilnavnet Peter, 17. og Jakob, Zebedæus' søn, og Johannes, Jakobs bror, dem gav han tilnavnet Boanerges, det vil sige "Tordensønner", 18. og Andreas og Filip og Bartholomæus og Matthæus og Thomas og Jakob, Alfæus' søn, og Thaddæus og Simon Kananæ-
20 er 19. og Judas Iskariot, ham som forrædte ham.

[Johannesevangeliet, kapitel 1:] 29. Næste dag så han [Johannes Døberen] Jesus komme hen imod sig og sagde: "Se, dér er Guds lam, som bærer verdens synd. 30. Det er om ham, jeg har
25 sagt: Efter mig kommer der en mand, som er kommet forud for mig, for han var til før mig. 31. Jeg kendte ham ikke, men for at han skal åbenbares for Israel, derfor er jeg kommet og døber med vand."

32. Og Johannes vidnede: "Jeg så Ånden dale ned fra himlen som en due, og den blev over ham. 33. Jeg kendte ham ikke, men han, som har sendt mig for at døbe med vand, han sagde til mig:
30 Det er ham, du ser Ånden dale ned over og blive over, der døber med Helligånden. 34. Jeg har set det, og jeg har aflagt det vidnesbyrd, at han er Guds søn."

35. Næste dag stod Johannes der igen med to af sine disciple. 36. Han ser Jesus komme gående og siger: "Se, dér er Guds lam." 37. De to disciple hørte, hvad han sagde, og fulgte efter Jesus. 38. Da Jesus vendte sig om og så dem følge efter, sagde han: "Hvad vil I?" De svarede: "Rabbi, hvor
35 bor du?" – Rabbi betyder Mester. 39. Han sagde til dem: "Kom og se!" De gik med og så, hvor han boede, og blev hos ham den dag; det var ved den tiende time. 40. Andreas, Simon Peters bror, var den ene af de to, som havde hørt, hvad Johannes sagde, og var fulgt efter Jesus.

41. Først møder han sin bror Simon og siger til ham: "Vi har mødt Messias" – det betyder Kristus. 42. Han tog ham med hen til Jesus. Da Jesus så ham, sagde han: "Du er Simon, Johannes' søn; du skal kaldes Kefas" – det er det samme som Peter. 43. Næste dag ville han tage til Galilæa og møder Filip. Jesus siger til ham: "Følg mig!" 44. Filip var fra Betsajda, fra samme by som Andreas og Peter. 45. Filip møder Nathanael og siger til ham: "Ham, som Moses har skrevet om i loven, og ligeså profeterne, ham har vi mødt, Jesus, Josefs søn, fra Nazaret." 46. Nathanael spurgte: "Kan noget godt komme fra Nazaret?" Filip sagde til ham: "Kom og se!"

40

47. Jesus så Nathanael komme hen imod sig og sagde om ham: "Se, dér er sandelig en israelit, som er uden svig." 48. Nathanael spurgte ham: »Hvor kender du mig fra?" Jesus svarede ham: "Jeg så dig, før Filip kaldte på dig, mens du var under figentræet." 49. Nathanael udbrød: "Rabbi, du er Guds søn, du er Israels konge!" 50. Jesus sagde til ham: "Tror du, fordi jeg sagde til dig, at jeg så dig under figentræet? Du skal få større ting at se end det." 51. Og han sagde til ham: "Sandelig, sandelig siger jeg jer: I skal se himlen åben og Guds engle stige op og stige ned over Menneskesønnen." [...]

[Om Jesu møde med disciplene efter opstandelsen fortælles det:] [Johannesevangeliet, kapitel 23:] 19. Om aftenen den samme dag, den første dag i ugen, mens disciplene holdt sig inde bag lukkede døre af frygt for jøderne, kom Jesus og stod midt iblandt dem og sagde til dem: "Fred være med jer!" 20. Da han havde sagt det, viste han dem sine hænder og sin side. Disciplene blev glade, da de så Herren. 21. Jesus sagde igen til dem: "Fred være med jer! Som Faderen har udsendt mig, sender jeg også jer." 22. Da han havde sagt det, blæste han ånde i dem og sagde: "Modtag Helligånden! 23. Forlader I nogen deres synder, er de dem forladt, nægter I at forlade nogen deres synder, er de ikke forladt."

[Matthæusevangeliet, kapitel 16:] 13. Da Jesus kom til området ved Cæsarea Filippi, spurgte han sine disciple: "Hvem siger folk, at Menneskesønnen er?" 14. De svarede: "Nogle siger Johannes Døber, andre Elias, og andre igen Jeremias eller en anden af profeterne." 15. Så spurgte han dem: "Men I, hvem siger I, at jeg er?" 16. Simon Peter svarede: "Du er Kristus, den levende Guds søn." 17. Og Jesus sagde til ham: "Salig er du, Simon, Jonas' søn, for det har kød og blod ikke åbenbaret dig, men min fader i himlene. 18. Og jeg siger dig, at du er Peter, og på den klippe vil jeg bygge min kirke, og dødsrigets porte skal ikke få magt over den. 19. Jeg vil give dig nøglerne til Himmeriget, og hvad du binder på jorden, skal være bundet i himlene, og hvad du løser på jorden, skal være løst i himlene." [...]

[Kapitel 18:] 15. Hvis din broder forsynder sig imod dig, så gå hen til ham og drag ham til ansvar på tomandshånd. Hører han dig, så har du vundet din broder. 16. Hører han dig ikke, så tag én eller to med dig, for på to eller tre vidners udsagn skal enhver sag afgøres. 17. Hører han heller ikke dem, så sig det til menigheden, og vil han ikke engang høre efter menigheden, skal han i dine øjne være som en hedning og en tolder. 18. Sandelig siger jeg jer: Hvad I binder på jorden, skal være bundet i himlen, og hvad I løser på jorden, skal være løst i himlen. 19. Jeg siger jer også: Alt, hvad to af jer her på jorden bliver enige om at bede om, det skal de få af min himmelske fader. 20. For hvor to eller tre er forsamlet i mit navn, dér er jeg midt iblandt dem. 21. Da kom Peter til ham og spurgte: "Herre, hvor mange gange skal jeg tilgive min broder, når han forsynder sig imod mig? Op til syv gange?" 22. Jesus svarede ham: "Jeg siger dig, ikke op til syv gange, men op til syvoghalvfjerds gange. [...]"

[Apostlenes Gerninger, kapitel 1:] 3. Efter sin lidelse og død trådte Jesus frem for dem med mange beviser på, at han levede, idet han i fyrre dage viste sig for dem og talte om Guds rige. 4. Og da han spiste sammen med dem, pålagde han dem, at de ikke måtte forlade Jerusalem, men skulle vente på det, som Faderen havde lovet – "om det har I hørt mig sige: 5. Johannes døbt med vand, men I skal døbes med Helligånden om ikke mange dage." 6. Mens de nu var sammen,

spurgte de ham: "Herre, er det nu, du vil genoprette Riget for Israel?" 7. Han svarede: "Det er ikke jeres sag at kende tider eller timer, som Faderen har fastsat af egen magt. 8. Men I skal få kraft, når Helligånden kommer over jer, og I skal være mine vidner både i Jerusalem og i hele Judæa og Samaria og lige til jordens ende."

5 9. Da han havde sagt dette, blev han løftet op, mens de så på det, og en sky tog ham bort fra deres øjne. 12. Så vendte de tilbage til Jerusalem fra Oliebjerget, som ligger tæt ved Jerusalem, kun en sabbatsvej derfra. 13. Da de var kommet ind i byen, gik de op i salen ovenpå, hvor de plejede at opholde sig, Peter og Johannes og Jakob og Andreas, Filip og Thomas, Bartholomæus og Matthæus, Jakob, Alfæus' søn, og zeloten Simon og Judas, Jakobs søn. 14. De holdt alle i enighed fast ved bønnerne, sammen med kvinderne og Jesu mor Maria og hans brødre. [...]

10 [Kapitel 2:] 1. Da pinsedagen kom, var de alle forsamlet. 2. Og med ét kom der fra himlen en lyd som af et kraftigt vindstød, og den fyldte hele huset, hvor de sad. 3. Og tunger som af ild viste sig for dem, fordelte sig og satte sig på hver enkelt af dem. 4. Da blev de alle fyldt af Helligånden, og de begyndte at tale på andre tungemål, alt efter hvad Ånden indgav dem at sige.

15 5. I Jerusalem boede der fromme jøder fra alle folkeslag under himlen. 6. Da nu denne lyd hørtes, stimlede folk sammen, og de blev forvirret, fordi hver enkelt hørte dem tale på sit eget modersmål. 7. De var ude af sig selv af forundring og spurgte: "Hør, er de ikke galilæere, alle de, der taler? v8 Hvordan kan vi så hver især høre det på vort eget modersmål? 9. Vi parthere, medere og elamitter, vi der bor i Mesopotamien, Judæa og Kappadokien, Pontus og provinsen 20 Asien, 10. Frygien og Pamfylie, Egypten og Kyrene i Libyen, vi tilflyttede romere, 11. jøder og proselytter, kretere og arabere – vi hører dem tale om Guds storværker på vore egne tungemål." [...]

42. De holdt fast ved apostlenes lære og fællesskabet, ved brødets brydelse og ved bønnerne. 43. Hver og én blev grebet af frygt, og der skete mange undere og tegn ved apostlene. 44. Men 25 alle de troende var sammen, og de var fælles om alt. 45. De solgte deres ejendom og ejendele og delte det ud til alle efter enhvers behov. 46. De kom i enighed i templet hver dag; hjemme brød de brødet og spiste sammen, og jublende og oprigtige af hjertet 47. priste de Gud og havde hele folkets yndest. Og Herren føjede hver dag nogle til, som blev frelst.

30

Uddragene fra Bibelen er fra den autoriserede danske oversættelse, © Det Danske Bibelselskab 1992.